

Hollanda Amaçlı? Sorumluluk Envanteri

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Hollanda Amaçlı? Sorumluluk Envanteri*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=23051>

Özet

Hollanda Amaçlı Sorumluluk Envanteri (HASE), orijinali Hollanda'da geliştirilmiş olan Dutch Objective Burden Inventory'nin (DOB?) Türkçe'ye uyarlanan versiyonudur. Bu envanter, kronik hastalıklı olan partnerlerine bakım veren bireylerin deneyimlediği **nesnel sorumluluk yükünü** ölçmeyi amaçlamaktadır. Uyarlama çalışması, ölçeğin Türkiye popülasyonunda psikometrik özelliklerini doğrulamak amacıyla gerçekleştirilmiş olup, dört faktörlü sağlam bir yapıya sahip olduğu gösterilmiştir.

Ölçek, bakım verenlerin üstlendiği somut görevleri (kişisel bakım, pratik destek, motivasyonel destek ve duygusal destek) değerlendirerek, bakım yükünün objektif yönünü nicel olarak belirlemek için tasarlanmıştır. Bu uyarlama, bakım veren araştırmalarında Türkiye'deki araştırmacılar için güvenilir bir araç sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Bakım Veren, Nesnel Yük, Sorumluluk, Psikometrik Özellikler, Uyarlama, Geçerlik, Güvenirlilik, Objektif Yük Envanteri.

Yazarlar

Canan Demir Barutcu, Hatice Mert, Mustafa Bektaş.

Amaç

Envanterin temel amacı, kronik bir hastalığa sahip olan partnerine bakmakla yükümlü olan bireylerin, bu süreçte maruz kaldığı **nesnel sorumluluk yükünü** belirlemektir. Bu yük, partnerin günlük yaşam aktiviteleri, motivasyonel ve duygusal ihtiyaçları gibi somut alanlarda sağlanan desteği kapsamaktadır.

Türkçe uyarlama çalışması, ölçeğin kültürel olarak geçerli ve güvenilir bir araç olarak **Türk popülasyonunda** kullanıma sunulması için yapılmıştır. Bu sayede, bakım verenlerin deneyimleri standardize edilmiş bir şekilde değerlendirilebilmektedir.

Yapı

Hollanda Amaçlı Sorumluluk Envanteri, bakım verenlerin üstlendiği sorumluluğu dört temel boyut altında inceleyen çok boyutlu bir yapıya ölçeklenmiştir. Bu boyutlar, doğrudan gözlemlenebilir ve ölçülebilir davranışsal sorumlulukları temsil eder, bu nedenle "amaçlı" (objektif) olarak adlandırılır.

Kişisel Bakım: Partnerin hijyen, tuvalet gibi temel ihtiyaçlarına yönelik sağlanan destek (11 madde).

Pratik Destek: Alınan ev işleri gibi günlük yaşamın idamesine yönelik lojistik destek (3 madde).

Motivasyonel Destek: Partnerin sigarayla bırakma veya tedaviye uyum gibi davranışsal değişiklikler için teşvik edilmesi (10 madde).

Duygusal Destek: Partnerin kaygı ve problemleri hakkında konuşarak sağlanan psikososyal destek (6 madde).

Geçerlik

Ölçeğin Türkçe versiyonunun geçerlik çalışmaları, hem uygunluk geçerliği hem de yapı geçerliği açısından incelenmiştir. Uygunluk geçerliği (Concurrent Validity) analizinde **Kendall W** testi kullanılmış ve anlamlı bir farkın bulunmadığı rapor edilmiştir. Bu durum, ölçeğin ölçtüğü yapıyı diğer ilgili değişkenlerle tutarlı bir şekilde ölçtüğünü göstermektedir.

Yapı geçerliğini incelemek amacıyla yapılan **faktör analizi** sonuçları oldukça güçlüdür. **Kaiser-Meyer-Olkin** (KMO) testi değeri 0.88 olarak tespit edilmiş olup, bu değer veri setinin faktör analizi için mükemmel düzeyde uygun olduğunu işaret etmektedir. Barlett testi ($\chi^2 = 15,749.30$, $p < .001$) anlamlı bulunmuştur, bu da maddeler arasındaki korelasyonun faktör yapısı oluşturmak için yeterli olduğunu kanıtlamıştır.

Güvenirlik

Hollanda Amaçlı Sorumluluk Envanteri'nin güvenilirliği, iç tutarlılık ve test-tekrar test yöntemleri ile değerlendirilmiştir. **İç tutarlılık katsayıları** (Cronbach Alfa) tüm alt boyutlarda son derece yüksek bulunmuştur. Kişisel Bakım alt boyutu için .98, Pratik Destek için .96, Motivasyonel Destek için .99 ve Duygusal Destek için .99 olarak rapor edilen bu değerler, ölçeğin maddelerinin kendi alt boyutları içerisinde mükemmel bir homojenlik gösterdiğini belirtmektedir.

Ölçeğin zamana karşı stabilitesini değerlendiren **test-tekrar test güvenilirliği** sonuçları da $p > .050$ olarak anlamlı bulunmuştur (fark anlamlı değildir). Bu sonuç, ölçek puanlarının zaman içinde tutarlılığını koruduğunu ve ölçülen yapıların stabil olduğunu göstermektedir.

Faktör Analizi

Yapılan keşfedici faktör analizi, Hollanda Amaçlı Sorumluluk Envanteri'nin **dört faktörlü bir yapıya** sahip olduğunu doğrulamıştır. Bu dört faktör (Kişisel Bakım, Pratik Destek, Motivasyonel Destek ve Duygusal Destek), toplam varyansın %90.3 gibi yüksek bir oranı açıkklamaktadır. Bu yüksek açıklama oranı, ölçeğin yapısal sağlamlığını ve teorik modellerle güçlü uyumunu göstermektedir.

Tüm maddelerin faktör yükleri 0.79 ile 0.94 arasında de?mekte olup, bu da maddelerin ilgili faktörlere çok güçlü bir şekilde yüklendi?ini ortaya koymaktadır. KMO de?eri (0.88) ve Barlett testi sonucu ($p < .001$) ile birlikte bu bulgular, ölçe?in Türkçe formunun çok güçlü bir yapı geçerli?ine sahip oldu?unu kan?tlamaktadır.

Enstrüman

Test Türü: Uyarlama

Format: 3'lü Likert Ölçe?i (Evet, Bazen ve Hayır)

Mevcut Diller: Türkçe (Orijinal: Hollandaca)

Popülasyon Grubu: Bakım Verenler (Kronik hastal??? olan partnerlere destek sa?layan bireyler).

Ya? Grubu: Yeti?kin Popülasyon

Popülasyon Detaylar?: Kronik hasta partnerine bakım veren yeti?kinler.

Test Metodolojisi: Öz-bildirim envanteri. Maddeler genellikle ge?mi? 3 aylık dönemi kapsayan davran?? ve destek eylemlerini sorgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Objective Burden Inventory, Bakım Yükü, Ki?isel Bakım, Pratik Destek, Motivasyonel Destek, Duygusal Destek, HASE, Adaptasyon.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcı?: Bilgi mevcut de?il.

Kurumsal E-posta Adresleri: canandemir2209@gmail.com

Yazma Adresi: Barutcu, C. D. (Sorumlu Yazar).

?zinler, Ücret ve Test Y?li?

Ölçe?in orijinal geli?tirme ve uyarlama çalışması 2015 yılında yayınlanmı?tır. Ölçe?in kullanım izinleri ve ücretlendirme bilgileri için sorumlu yazar Canan Demir Barutcu ile e-posta yoluyla ileti?ime geçilmesi gerekmektedir.

Kaynaklar

Barutcu, C. D., Mert, H., & Bektaş, M. (2015). Psychometric properties of Turkish version of the Dutch Objective Burden Inventory. *Asian nursing research*, 9(3), 207-212. DOI: 10.1016/j.anr.2015.07.001

Makalenin orijinal bağlantısı: linkinghub.elsevier.com

Ölçeğin orijinal PDF dosyası buradan indirilebilir: [dutch-objective-burden-inventory-toad.pdf](#)

Hollanda Amaçlı Sorumluluk Envanteri Maddeleri

Kişisel Bakım (11 m): Geçmiş 3 ayda, partnerini tuvalete giderken destekledin mi?

Pratik Destek (3 m): Alışverişi yapan kişi misin?

Motivasyonel Destek (10 m): Geçmiş 3 ayda, partnerini sigarayla bırakmak ya da azaltmak konusunda destekledin mi?

Duygusal Destek (6 m): Geçmiş 3 ayda, partnerine kaygıları ve problemleri hakkında konuşarak destek oldun mu?